

05

TEATRE AL MUSEU DEL TER
MÉS ENLLÀ DE LES VISITES
TEATRALITZADES

BATES BLAVES

Joan Roura Herrero

Museu del Ter
MNACTEC

Ajuntament de Manlleu

#museudelter #MANLLEU

Museu del Ter Plaça de les Dones del Ter, 1
08560 - Manlleu - T 938515176
info@museudelter.cat
www.museudelter.cat

e-MUSEUdelTER

BATES BLAVES

Joan Roura Herrero

Museu del Ter
MNACTEC

Ajuntament de Manlleu

Correcció i revisió del textos a càrrec de Mariona Casas Deseures

Fotografies: Jesús Burzuri

Disseny: StudiDF.com

ISBN 978-84-09-55160-6

Setembre de 2023

Direcció editorial **e-MUSEUdelTER**: Carles García Hermsilla

PRESENTACIÓ

En el moment en què des del Museu del Ter ens plantejarem la possibilitat de fer una dramatúrgia al voltant del paper de la dona a les fàbriques tèxtils a Manlleu, el primer que em va venir al cap va ser la imatge de la meva infància: dones amb bata que anaven i tornaven de la fàbrica.

Per això, tenia clar que un moment o altre d'aquests anys de teatre al Museu l'havíem de dedicar al paper de les dones a les fàbriques. Un paper, d'altra banda, transcendental. No podem explicar la història de les

nostres fàbriques i, per tant, del nostre poble, sense parlar d'elles.

Bates Blaves va ser un modest homenatge a les nostres mares i àvies, que en tots els casos van haver de fer conèixer la feina domèstica amb el cotó, la contínua de filar i el borro de les màquines.

CorCia teatre
i Museu del Ter
presenten:

BATES BLAVES

Nits de teatre al #MuseuDelTer · Tots els divendres i dissabtes de l'1 de juliol al 12 d'agost
(excepte dissabte 9 de juliol) · Hora: 21h · Preu: 16€ · Lloc: Museu del Ter (Manlleu)

TEATRE AL MUSEU DEL TER. BATES BLAVES

05

BATES BLAVES

ESTIU 2016

VEURE TEASER

Direcció:
Joan Roura

Ajudant de direcció:
Anna Presegué

Repartiment:
**Jordi Arqués, Anna Busanya,
Marta Parramon, Anna
Presegué i Joan Roura**

Espai escènic:
Pau Sanchez

Vestuari:
Elisa Crehuet

Tècnic de llums i so:
Cesc Pérez

Disseny d'il·luminació:
Sergi Miarons

Fotografia:
Jesús Burzuri

Vídeo promocional:
Xef Vila

Bates blaves, el primer que es posaven i l'últim
que es treien les treballadores a la fàbrica. La
peça que les acompanyava durant tota la jornada
laboral. Les vestia, i les igualava en la desigualtat
d'un món dominat pels homes. Bates que
s'impregnaven de borra i d'olor de fàbrica, mentre
les burxaques s'omplien de records, de vida.

Bates blaves, la pell de les dones a les
fàbriques tèxtils. No és una història de pell fina
ni blanca. Acostumades a callar i obrir. Les
obres moltes vegades van ser maltractades,
menystingudes i, massa sovint, oblidades.
silenciades. Ens posem dins la seva pell per explicar a carn viva el
relat de les autèntiques protagonistes de la nostra història.

1901, 1939, 1965 i 1990, quatre moments clau per explicar-vos la
relació de la dona i les nostres fàbriques. Diferents retrats de dona en un
ambient fabril.

Dramaturgia i direcció
Joan Roura
Assistent de direcció
Anna Presegué
Repartiment
Jordi Arqués, Anna Busanya, Marta
Parramon i Girvent, Anna Presegué
i Joan Roura
Espai escènic
Pau Sanchez
Vestuari
Elisa Crehuet
Tècnic de llums i so
Cesc Pérez

Disseny d'il·luminació
Sergi Miarons
**Assessorament històric
i documentació**
Museu del Ter
Fotografia
Jesús Burzuri
Vídeo Promocional
Xef Vila
Agraments
Biblioteques de Manlleu, Família
Parramon-Girvent, Família Presegué,
Jaume Arqués, José Sánchez,
Gamma Such, Piarrot Teatre,
TAI-A-TREROS de l'Esquirol

Tots els divendres i dissabtes de l'1 de juliol al 12 d'agost (excepte dissabte 9 de juliol)
Hora: 21h · Preu: 16€ · Lloc: Museu del Ter (Manlleu)

Per a més informació i venda d'entrades: www.museudelter.cat
info@museudelter.cat · T. 93 851 51 76 · Aforament limitat

Cartell i Programa
original del 2016

venda d'entrades a:
info@museudelter.cat · www.museudelter.cat
T. 93 851 51 76 · Aforament limitat

ESCENA DEL 1901

Tota l'obra transcorre al mateix espai, un racó de descans de la fàbrica que, a pesar del pas del temps, es manté igual. A la dreta hi ha una porta que accedeix a un lavabo i una altra que dona a altres dependències de la nau. Al fons hi ha un finestral on es pot veure l'exterior.

La Teresona mira per la finestra de la fàbrica tot taral·lejant una cançó. Tot i ser una dona d'uns trenta anys, té un comportament infantil. Agafa una oreneta que ha entrat per un vidre que està trencat. L'acaricia. Entra la Maria, porta el cabàs i s'asseu a menjar. La Teresona li mostra l'orenet.

MARIA Déu vos guard.

TERESONA Bon dia! Una mallerenga. La veus?

MARIA Sí, sí.

TERESONA Ha entrat a la fàbrica. *[Pausa]* Ha entrat a la fàbrica.

MARIA Ah, carai!

Teresona deixa anar l'ocell... Es miren.

TERESONA *[adreçant-se a l'ocell]* Oi que sí, que has entrat a la fàbrica? Com que ets tan petitona... Que tens gana, petita? Has olorat les molles de pa d'aquesta noia i has entrat, oi? Ara et donaré una mica de menjar i de beure... i estaràs molt contenta i cantaràs molt i ballarem. *[Adreçant-se a la Maria]* Saps una cosa? L'altre dia vaig anar a l'envelat, saps?

MARIA Ah, sí?

TERESONA Per la festa de l'Ajuntament.

MARIA Ah, fan festes a l'Ajuntament...

TERESONA En Jaume també ballava!

MARIA Qui és en Jaume?

TERESONA El gros de l'Ajuntament. I com ballava, tots ballaven moltíssim...

MARIA Ah, *ya verás*... És que jo no conec a ningú, encara, fa poc que soc aquí, hem baixat de Cantonigròs... Però mira, ara ja som aquí. Hem canviat el bestiar per les màquines... Jo també li parlo al bestiar... quan agafo un conill per matar-lo sempre li explico alguna cosa! Hi has anat mai?

TERESONA A on?

MARIA: A Cantonigròs!

TERESONA No.

MARIA Ja pots comptar, ja t'ho ben regalo! Mira, haguéssim baixat abans nosaltres... però tot estava tan revolucionat, amb manifestacions i la gent tan esverada... Oh, i només d'arribar, va passar allò d'aquella casa... Aquella casa que es va cremar.

TERESONA La casa d'en Rifà es va cremar tota! Li van cremar tota, que jo ja ho sé!

MARIA Sí, i vam pensar: "Verge, on ens hem posat!" El meu home no les té totes, no!

TERESONA Hi havia molt foc...

MARIA: Si fos per ell ja hauríem tornat cap allà dalt, però jo li dic "aguanta, aguanta, que tot això tard o d'hora es calmarà". I ara ens haurem d'acostumar a tot plegat: estar aquí tancats, el soroll de les màquines i anar a toc de campana... Però ara no depenem de si plou o no plou, i cada dissabte, trinco-trinco, cobres la setmanada, 12 pessetes, oh! i si sumes les 18 que cobra el meu

home, *oïta*, fes números! I ara ja n'hem parlat, la nena, la gran, *oïta*, ja ha fet 9 anys ja pot venir aquí a la fàbrica a treballar.

TERESONA 9 pessetes.

MARIA Què?

TERESONA Les nenes cobren 9 pessetes.

MARIA *Oïta...*

TERESONA Fes números.

MARIA Oh, i això de sortir una mica de casa i no haver d'estar tot el dia tancada amb la meva sogra, coi de vella!

TERESONA Ballaven i ballaven molt... Ballaven perquè havien begut molt vi.

MARIA Devien tenir set.

TERESONA Tothom ballava, en Miquel també ballava i anava dient coses a les dones...

MARIA Qui és en Miquel?

TERESONA L'encarregat de baix. Havia begut vi i ballava, tothom ballava molt...

MARIA La fàbrica no és lloc per les mallerengues. Deixa-la que voli, pobreta.

TERESONA No pot.

MARIA Com et dius?

Entra en Ramon.

RAMON *[Parlant a la Teresona]* Teresona! Va, Teresona... *[Referint-se a la Maria]*. Segui, segui...

TERESONA *[Adreçant-se a la Maria]* Aquest no és, aquest és l'encarregat de dalt.

RAMON Què, encara no has acabat d'escombrar aquí? *Recontxo*, com t'agrada aquest racó! Hi ha més plantes per escombrar a la fàbrica! Mira que t'agrada l'ambient, eh! Ara sí que t'ho passaràs bé amb tantes dones noves...

TERESONA: No calla mai!

RAMON Qui?

TERESONA Aquesta nova, és més guapa!

RAMON Au va, passa, passa... No t'encantis, passa! Teresona, on eres diumenge a la tarda? Vols que t'ho digui jo? Al Progrés. I què collons hi feies?

TERESONA Hi feien sainets, més divertits, amb música i ballaven...

RAMON I ja ho sap el teu pare? Vols que l'hi expliqui?

TERESONA No... no...

RAMON Al Progrés, al Progrés... Vigila que no t'omplin el cap de pardals.

TERESONA Pardals, no... però tinc una mallerenga...

RAMON Va, passa, passa!

En Ramon va per marxar.

RAMON Ja coneix la Teresona, tothom la coneix aquí a la fàbrica! De fet, tot Manlleu la coneix, és a tot arreu, ella! Tant la trobes al Progrés, al Centre Catòlic, com als *rentants*... allà on hi ha merder, hi trobes la Teresona. Però, bé, ja la deixo que acabi d'esmorzar. Escolti'm, escolti'm, s'hauria de recollir el cabell... aquí a dins de la fàbrica hi ha molts *perigosos*... Que antes d'ahir encara vam tenir un *susto*. No seria la primera

vegada que a una li queda la cabellera enganxada a les corretges dels embarrats que... Déu nos en guard, Déu nos en guard...

MARIA Ai, Verge Santa, i tant!

RAMON Llavors s'han de parar les màquines, s'ha de netejar, és tot un enrenou. I li dic pel seu bé... Que les corretges són molt *traicioneres!* Ah, i li deixo ben clar, això és una fàbrica, no són uns *rentants*.

MARIA Això ja ho veig, ja.

RAMON Ui, em sembla que no m'ha entès. Ja l'hi explicaré d'una altra manera. Vull dir que aquí no es ve a fer safareig, es ve a treballar. A la fàbrica a treballar! Als *rentants*, a xerrar. M'entén? A treballar a la fàbrica. M'entén? A treballar.

MARIA Sí, sí...

RAMON Doncs vinga, a treballar!

MARIA No, si ja s'entén... però això del safareig?

RAMON Safareig, safareig... No, si safareig és una manera de parlar... Vull dir que el que li ha de quedar clar és que aquí es ve a treballar i *punto*.

MARIA Ja té raó ja, a vegades les dones xerrem molt, eh? Les dones som com mallerengues! Aquí és una altra història, però allà a dalt no hi havia gaire gent per parlar... a vegades, sap què feia? Garlava amb els conills! Oh i amb les vaques també, quan les munyia! Diuen que si parles a les vaques, fan més llet! Miri, una vegada que jo havia passat un disgust molt gros, que ara no ve el cas, però ja li explicaré prou... Li vaig explicar a la vaca i semblava ben bé que plorés... Sembla que no, però el bestiar té enteniment... Quan els mires als ulls, sembla que entenguin el que els hi dius...

RAMON No ve al cas, no... Molt bé, molt bé... Doncs va, va... Escolti'm, ja havia acabat d'esmorzar?

MARIA Sí, ja havia fet el fet. Ja marxava.

RAMON Per mi no quedi, eh ...

MARIA I sobre això que dèiem, ja té raó, ja... perquè miri, jo perquè soc de poques paraules i sé quan s'ha de callar, però n'hi ha cada una, que Déu-n'hi-doret! Els homes van més per feina. Miri, a Cantonigròs, n'hi havia una...

RAMON Au va, passi, passi... Escolti, escolti, si necessita res, ja ho sap, aquí hi soc jo... que per això soc l'encarregat, vull dir... I si els homes li diuen coses, no en faci cas.

La Maria marxa.

RAMON Ens hem d'anar acostumant els uns als altres.

Entra en Miquel.

MIQUEL *[Amb to despectiu i des de fora]* Vols un bon coll de gallina per al caldo?

RAMON Tu, deixa-les viure, collons! Prou difícil és per a elles...

MIQUEL Si es quedessin a casa, ja les deixaria viure! El seu lloc és allà.

RAMON No pots anar contracorrent. Ara ens toca això. Dona'm *tabaco*.

MIQUEL Si afluïxem... acabarem com altres pobles... Mira Borgonyà: al final serem els homes els qui ens quedarem a casa. I mira aquelles de Roda, anant a treballar... si s'haguessin quedat a casa no els hi hagués passat res...

RAMON Va, collons, no desbarris! I si ens haguéssim de quedar nosaltres un dia a casa, què passaria?

MIQUEL Doncs ja t'hi quedaràs tu a casa. Això és anar contra natura. Qui criarà la canalla? Un dia d'aquests ens en trobarem una parint darrere les metxeres. Faràs tu de comadrona? Quin món! Això ja no són dones ni són res, cony de xinxes. Carden pudor de suat i de greix... a mi les dones m'agraden dones! si es *veiguessin* amb els meus ulls...

RAMON Però a què ve aquest mal aire? Veies que d'aquí a quatre dies no hi tinguis la de casa, treballant aquí!

MIQUEL No, no perilla pas. Pobre d'ella!

RAMON Ves que us faltin quartos!

MIQUEL Et diré una cosa... i ves qui t'ho diu... a aquestes, els hi dones això i t'agafen tot el braç! Un dia aquests acabaran cobrant el mateix que nosaltres...

RAMON No exageris, tampoc.

MIQUEL Et diré una cosa... i ves qui t'ho diu: un dia *hasta* de directors, les veurem, aquestes...

RAMON Va, Miquel no diguis més bestieses... Cada dia m'estàs sermonejant amb el mateix, ves a *dir-els-hi* als de dalt! Et penses que m'agrada a mi? Ara mateix, fa una estona, a una se li havien barrejat els dos i els tresos i hi he anat i li he dit, tan bé com he pogut, i encara... collons, se m'ha fotut a plorar! Ja no sé com els hi haig de dir les coses...

MIQUEL I què esperes?

RAMON Però jo m'adapto i callo i treballo. Com he fet sempre.

MIQUEL Doncs tu ves-te adaptant, que et pujaran a cavall. Jo no en sé, de callar.

RAMON A la teva secció fes el que vulguis i a mi deixa'm fer!

MIQUEL No podem treballar plegats, collons! Et diré una cosa... i ves qui t'ho diu... tens canalla, oi? Nois o noies?

RAMON Una mica de tot.

MIQUEL Fixa't en els nois; es discuteixen, es foten un cop de roc si cal però de seguida ho tenen solucionat. Ara, les noies, no... elles són més recargolades, donen la volta a tot. Són rancoroses, s'ho guarden i quan menys t'ho esperes, *pataplà*, ja te l'han fotuda.

RAMON Collons, doncs a casa passa al revés, tu!

MIQUEL Al revés? Què collons ha de passar al revés? Va, va, va... *[ho va repetint mentre marxa]*.

Escena del 1939

La Teresona juga com si fos a la guerra mentre taral·leja una cançó. Apareix la Lluïsa i es posa a jugar amb ella. Amaga ràpidament una gorra de soldat que portava al cap.

TERESONA Tu has disparat mai a algú?

LLUÏSA: Jo no, però si ho hagués de fer, ho faria.

TERESONA I a qui dispararies?

LLUÏSA: A tots aquells que van entrar de matinada el 4 de febrer, són uns covards. Els esperaria a Vista Alegre i els dispararia un a un.

TERESONA Tu ets roja?

LLUÏSA Molt.

TERESONA Jo puc ser roja? Jo també ho vull ser una mica, però no li diguis al meu pare perquè ara ell no ho vol ser, de *rojo*, però jo sí. Perquè tu no tens por de lluitar, oi?

LLUÏSA No s'ha de tenir por de lluitar per aconseguir allò que volem. Hi ha moltes maneres de lluitar, Teresona. Què és això? *[referint-se a la gorra]*

TERESONA És meu.

LLUÏSA D'on ho has tret?

En aquest moment entra la Maria.

MARIA Déu vos guard.

TERESONA És un secret... No t'ho penso explicar. *[Dirigint-se a la Maria]* I a tu tampoc. *Bueno*, va.... que pesades que sou, va, us ho

explicaré! Us ho explico, eh? L'altre dia anava cap a la font de Tarrés... I a la cuneta... hi havia un soldat mort... *[Pausa, es giren i s'aparten. La Maria tira a terra el que menja. La Teresona ho recull i s'ho menja, afamada]*. El vaig treure d'allà perquè ningú més el pogués veure. El vaig arrossegat fins a un lloc secret, que només sé jo, i l'he tapat amb branques... El vaig a veure cada dia perquè és el meu soldat. Era tan guapo... No vull que ningú més el vegi. Ahir li vaig agafar la gorra que portava aquí, al cinturó. Mira, hi ha unes lletres, què posa? *[Li ensenya a la Maria però no contesta]*. L'altre dia un quant, perquè només en tenia un. I té una sivella al cinturó que avui li agafaré! Me'n faré un collaret per quan vagi a la guerra, perquè si em disparen, que rebotin les bales i així els mataré a tots...

MARIA Prou. No s'hi juga amb els morts, Teresona. Déu Nostre Senyor et castigarà.

LLUÏSA Maria, si us plau!

MARIA Els morts se'ls ha de respectar, siguin d'un bàndol o de l'altre, em sents, se'ls ha de respectar.

LLUÏSA Què vols dir amb això?

MARIA Teresona, filla, perdona, em sap greu. Ara aquest soldat descansa en pau. Déu Nostre Senyor l'ha cridat al cel.

LLUÏSA Últimament n'ha cridat uns quants...

TERESONA Li he dit un Pare Nostre.

MARIA Ben fet, ben fet.

TERESONA N'hi dic més?

MARIA Mai està de més.

TERESONA Quants més?

MARIA Els que vulguis, maca, els que vulguis.

TERESONA Per què només lluiten els homes a la guerra?

MARIA De veritat, de veritat tu creus que només hi lluiten els homes a la guerra? Què estem fent nosaltres aquí? Què creus que estem fent? Estem aquí, aquí deixades de la mà de Déu, muntant guàrdies perquè no ens saquegin la fàbrica i esperant que tot això s'acabi aviat i puguem tornar a treballar com sempre. Esperant, sense saber si el teu home tornarà mai més. Estant per tot, estem, pujant la canalla... que a tot hora pregunten pel seu pare i tu no saps ni què dir! I ves a saber si és viu o mort. Saps què posa aquí? *[Assenyala la gorra]* Carmen. Pobre Carmen, també deu estar esperant. Això és una lluita cada dia des de que ens llevem fins que anem a dormir.

TERESONA Pobreta.

La Lluïsa s'ha anat menjant el que queda de l'esmorzar de la Maria. A mig text, la Maria se n'adona.

MARIA I tu, Lluïsa vigila, que aquests que han arribat ara ja t'abaixaran els fums, ja! En fi... adeu-siau i bon profit.

La Maria marxa.

TERESONA Déu Nostre Senyor em castigarà o no, si m'ho quedo?

Escena del 1965

La Teresona és a escena. Entra la Lluïsa, es posa a menjar. Algunes frases que diuen se solapen entre elles.

LLUÏSA Bon dia.

TERESONA A l'altra banda hi ha unes noies que canten. *[Pausa i es posa escombrar]* Has vist? Avui han portat les bates.

LLUÏSA Quines bates?

TERESONA Unes bates que ens donaran.

LLUÏSA No fotis!

TERESONA Sí, en Miquel les estava preparant a baix. Són totes blaves.

LLUÏSA Sí que farem goig, sí...

TERESONA Sí... M'ha dit guapa.

LLUÏSA Qui t'ha dit guapa?

TERESONA És castellana, ella també és molt guapa.

LLUÏSA Ah! Una d'aquestes noves... Aquestes ho diuen a tothom! Ara totes ho són!

TERESONA Molt guapes, molt guapes totes.

LLUÏSA No, guapes, castellanés.

TERESONA Sí, castellanés, també.

LLUÏSA Sort que aquesta l'han posat a la secció d'en Miquel. Així no l'hauré d'aguantar.

TERESONA En Miquel?

LLUÏSA Sí, l'han posat a la seva secció. Que Déu l'agafi confessada, perquè aquest té les mans molt llargues.

La Lluïsa entra al lavabo.

TERESONA Saps, a mi no m'agrada en Miquel, perquè fa pudor.

LLUÏSA Tots els homes en fan, de pudor. *[Silenci]*.

TERESONA Però ell em diu coses.

LLUÏSA Quines coses? Què t'ha dit? Teresona, no et deixis trepitjar, que aquest sempre ha tingut la paella pel mànec i només ens volen com a *floreros*, i ara aquestes noves... No ens hi ajuden gaire... Amb aquest *desparpajo* i les seves cançonetes. Ara pla, que aniran *orelladrets!*

TERESONA A mi m'agrada que cantin...

Entra en Ramon.

RAMON *[Ho diu entremig del text de la Lluïsa]* Teresona, ves a escombrar-me la planta baixa, maca.

LLUÏSA Estem anant enrere, enrere, no anem bé, a nosaltres només ens toca escombrar i...

Marxa la Teresona i la Lluïsa surt del lavabo.

RAMON Ja n'hi ha prou, eh, Lluïsa! Ja n'hi ha prou. *[Treu propaganda de la butxaca]* No em fotis això, ens coneixem de tota la vida, sembla que em vulguis posar amb un compromís, ara.

LLUÏSA Mira, soc així, no me'n sé estar, dic el que penso. I a qui no li estigui bé...

RAMON Doncs mentre treballis en aquesta secció i jo en sigui

l'encarregat, a treballar i a callar, m'has entès?

LLUÏSA Això, tot el dia callant! Nosaltres l'únic que fem és informar perquè sàpiguen on es fiquen. Que aquí cobrem quatre duros per fer més hores que un rellotge, només pel fet de ser dones.

RAMON Però a mi què collons m'expliques! Per mi com si cobres la paga del Muñoz Grandes. L'únic que t'estic dient és que aquesta no és la manera.

LLUÏSA I quina és la manera, doncs?

RAMON Jo què sé! Però aquesta, segur que no.

LLUÏSA Escolta i què és això de les bates?

RAMON Quines bates? Que t'empatolles amb això de les bates?

LLUÏSA No ens hem de posar bates ara?

RAMON Ah, ja t'ha arribat el tema que us haureu de posar les bates! I això tampoc t'està bé? No hi estàs d'acord?

LLUÏSA Jo no penso posar-me bata. Què, encara ens voleu ridiculitzar més? Totes de blau, totes igual, semblarem un equip de futbol!

RAMON Què collons ridiculitzar i què equip de futbol? Quin mal hi ha en posar-se una bata?

LLUÏSA Jo no penso posar-me la bata perquè vosaltres em digueu que m'he de posar una bata i això és una raó, una raó que tu no podràs entendre mai!

RAMON Ni ganes, i et diré una altra cosa: si els de dalt volen que et posis una bata, sigui blava, sigui vermella, groga o de floretes, te la posaràs i a callar! i si no te la vols posar, doncs et fotran al carrer... I llavors la teva mare i tu què menjareu, palets de riu, maca? *[Pausa]* Per cert, com està ta mare?

- LLUÏSA** Cada dia perd una mica més, a vegades penso que... més valdria...
- RAMON** Sí, a vegades quan estan així... més valdria un bon cel. Si necessiteu qualsevol cosa, ja ho saps.
- LLUÏSA** Gràcies. De moment anem tirant, però costa, perquè mira... Això mateix, ella també té un fill, però ell no en vol saber res... la que se n'ha de cuidar soc jo, qui li ha de fer el menjar soc jo, qui li ha d'anar a comprar soc jo, qui l'ha de rentar soc jo... com si ell no fos fill d'ella.. en fi, coses de germans.
- RAMON** Dona, tu hi deus tenir més traça...
- LLUÏSA** Això, ho hem de fer tot nosaltres, oi?
- RAMON** Jo no et venia a dir això. L'únic que et dic és que als de dalt no els hi agrada que aneu fent capelletes. No els hi agrada la gent amb aires sindicals. N'estic fart! És que cada cop és el mateix: la Lluïsa diu això, la Lluïsa ha fet allò...
- LLUÏSA** Doncs així, què, a callar?
- RAMON** Doncs tu ves xerrant, et fotran fora...
- LLUÏSA** Potser així no hauria d'aguantar certes coses!
- RAMON** Escolta, s'hi t'ho dic és pel teu bé i no oblidis mai que aquí jo soc...
- Entra la Maria.*
- MARIA** Buenos días, senyor *encargao*, "Buenos días, guapa"...
- RAMON** Què tal, tot bé?
- MARIA** Bien... aunque son horas... quiera o no son muchas horas de pie y tengo los pies un poco hinchados, pero una se acostumbra a todo.

- RAMON** Sí, a mi también se me hinchan... *[fa un gest, tocant-se les parts].*
- MARIA** Por cierto, he visto el camión que llegaba, un camión grande, grande, todo lleno con las batas que nos van a dar. ¡Niña! ¡Que guapas vamos a estar con las batas! Y, además, qué casualidad, son azules, qué bonitas, mi color preferido. ¡Parece que lo hayan hecho *pa* la María! ¡Qué bien!... Por cierto, la fábrica está llena de estos papeles *[li ensenya uns papers de propaganda sindical].*
- RAMON** Doni'm, doni'm.
- La Lluïsa a part, beu aigua del Carme.*
- RAMON** Què estàs fent?
- LLUÏSA** Estic marejada.
- MARIA** Hija ¿Y esto que es?
- LLUÏSA** Aigua del Carme.
- RAMON** Una medecina.
- MARIA** ¿No te encuentras bien? ¡A ver... a ver si vas a estar embarazada! Déjame ver la carita... No, tú no estás embarazada. Las mujeres de mi pueblo las sabemos ver estas cosas... Yo soy de un pueblecito cerca de Jaén, donde matan los curas a pedradas.
- RAMON** Bueno... hauríem d'anar *esmerilant* i tornant a la feina...
- En Ramon marxa.*
- MARIA** Ai, que tranquilitas que estamos sin los hombres! Siempre están mandando...
- LLUÏSA** Aquest és el problema...

MARIA Cuando llegan a casa, que si la comida, que si pláncame una camisa, que si ponme una copa de coñac... ¡Ay! cuando estaba en el pueblo me iba al campo a hablar con los olivos y estos, estos no me llevaban la contraria. Aunque la verdad, yo no soy de mucho hablar, soy de pocas palabras. *[Pausa]* Pero ¿qué haríamos sin ellos? ¿Cómo se llama tu marido?

LLUÏSA No, no tengo marido.

MARIA ¡Hay pobrecita mía! No te preocupes... seguro que, tarde o temprano, encontrarás a un hombre que te cubra, que te llene.

LLUÏSA *[Mentre fa l'intent de marxar]* Sí, sí...

Entra en Miquel i porta tres bates.

MIQUEL Hola noies, mireu què us porto. A partir d'avui anireu amb bata. Què us sembla? Oi que estareu mones?

MARIA Pues muy bien me parece a mí. Vamos a ir todas iguales y así no estropeamos nuestra ropa.

MIQUEL Va proveu-vos-les, que si no us van bé us les canviaré a baix. *[Pausa, elles s'ho pensen]*. Va noies, que no tenim tot el dia! *[La Maria intenta posar-se la bata per sobre el vestit]*. No, esto no va pas així, *si no te quitas esto, te hará engorro... Que te irá justo... que te tibarà [Pausa incòmoda]*.

LLUÏSA Què, Miquel, que potser ens les vols emprovar tu?

Entra la Teresona. Primer com a personatge. Sona la música i elles riuen. Es treuen el vestit i es posen la bata blava.

ESCENA DEL 1990

La Teresona mira la finestra. A prop seu hi ha en Ramon.

RAMON Ai, Teresona, com t'agrada aquest racó i aquesta finestra. Què, què hi veus avui?

TERESONA Se les estan emportant *[Referint-se a les màquines]*.

RAMON Sí, sí...

TERESONA I on se les emporten?

RAMON Ves a saber... a un altre lloc que facin més servei que aquí, suposo.

TERESONA Ja no les necessitarem.

RAMON No, aquí ja no.

TERESONA Pobretes, eren molt maques, em feien companyia a mi.

RAMON *Bueno*, n'hi havia de tot, n'hi havia alguna que havies de vigilar, que tenia mala llet.

TERESONA Estic trista.

RAMON Per què estàs trista?

TERESONA Em feien molta companyia, les trobaré a faltar.

RAMON Amb això tens raó, sí que les trobarem a faltar, més del que et penses.

Entren la Lluïsa i la Maria.

MARIA Ramon...

TERESONA S'estan emportant les màquines, se les estan emportant totes.

LLUÏSA Ah! N'han deixat dues a baix. Per què?

RAMON Jo què sé perquè!

TERESONA Potser les guarden com a record.

RAMON Sí, això mateix, com a record! Aquesta també...

MARIA Ramon, que ja no sabem què més fer.

RAMON Ja heu acabat d'arrencar totes les herbes de l'aparcament?

LLUÏSA I MARIA Sí, és clar!

RAMON Doncs les hi torneu a plantar i les torneu a treure. No vull que us vegin parades. Tu les plantes *[referint-se a la Lluïsa]* i tu les treus *[referint-se a la Maria]*.

TERESONA I jo les puc regar!

RAMON Ah, Teresona, aquest paper és a per a tu *[li dona un paper]*.

MARIA No t'ho agafis d'aquesta manera.

RAMON Són els papers del *paro*, dona'ns-li al teu pare.

MARIA No en facis cas, avui tots estem una mica més nerviosos.

RAMON: Els heu de portar a Vic tan aviat com pugueu.

TERESONA Demà.

RAMON No, demà, no, que és dissabte. Dilluns, sense falta.

TERESONA Dilluns.

LLUÏSA *[Referint-se a en Ramon]* No, aquest, aquest ha sigut sempre

així. Fins a l'últim dia... la mare que el va...

RAMON Té, Lluïsa, aquests papers són per a tu, són els de *paro*.

TERESONA Els hi has de donar al teu pare.

LLUÏSA Ah, no... Jo aquests papers no els firmaré pas! Ja vaig dir que no hi estava d'acord.

RAMON Mira, fes el que vulguis! Escolta, jo ja n'estic fart de tot plegat, dels sindicats, del comitè d'empresa i de tota la *mandinga!* Ja us he aguantat massa anys. Jo l'únic que sé és que demà me'n vaig al carrer.

LLUÏSA Mira, si no hagués sigut per nosaltres, potser hi hauríem anat abans tots al carrer.

RAMON Ui, sí! Ens heu ajudat vosaltres! Té, Maria, aquest papers són per a tu, són els del *paro*.

TERESONA Jo hi aniré dilluns i aniré amb el cotxe de línia. Em podries portar tu, és més divertit *[adreçant-se a la Lluïsa]*.

LLUÏSA Sí, sí, no pateixis, ja t'hi portaré.

MARIA Sí, però això...

RAMON Si tens algun dubte, aquesta tarda hi ha una reunió informativa a les vuit als menjadors.

TERESONA Portaré un casset que tinc dels Double Buble *[canta la cançó "Cristina"]*: Cristina...

MARIA Potser hi passaré, a veure si en trec l'aigua clara. Perquè aquí, això...

RAMON Ai, jo què vols que t'hi digui, no he estat mai al *paro*.

MARIA Jo tampoc!

RAMON *[Mirant els papers]* Això deu ser la cotització!

TERESONA Podríem anar a esmorzar a Vic. Jo demanaré un biquini i un Cacaolat amb una palleta. A tu t'agraden els biquinis?

MARIA I tu, què, Ramon, ja tens alguna feina?

RAMON No, no, de moment, no. Ara he d'anar al *Cordó*, que diuen que aviat faran proves de selecció. I si no va bé, deixaré passar l'estiu esterrecat al sofà a veure si en Perico Delgado guanya el Tour de França, i després ja veurem... Vinga, noies, va *brillo*, una mica de *garbo*!

LLUÏSA: I què vols que fem?

RAMON Escombreu, fregueu, arrenqueu tot això que hi ha a les parets!

LLUÏSA Tu estaràs donant pel sac fins a l'últim dia!

RAMON Doncs, sí, mira: a tu t'estaré donant pel sac fins a l'últim dia perquè per alguna cosa soc l'encarregat.

LLUÏSA I així, ja saps què faràs, tu, Teresona?

TERESONA Quan?

LLUÏSA Quan pleguis d'aquí.

TERESONA No ho sé.

RAMON I tu, Maria, ja tens pensat què faràs?

TERESONA I tu?

LLUÏSA Començo dilluns a una pelleria de Vic.

MARIA Mira, me'n tornaré a Barcelona i acabaré la carrera.

RAMON Què has estudiat?

MARIA Història.

RAMON Així t'agrada tot això de les piràmides i dels romans...

MARIA Home, Ramon, la història no tot és això! ... va, Lluïsa, anem a treure herbes de l'aparcament...

La Maria i la Lluïsa surten. La Teresona està mirant per la finestra. En Ramon s'hi acosta. Durant el text d'en Ramon, la Teresona escombria l'espai.

RAMON Buit i tancat.

TERESONA I què passarà aquí dins?

RAMON Potser ho tiren a terra i en fan blocs de pisos.

TERESONA Però a baix n'hi ha dues, de màquines. Per què les han deixat?

RAMON No ho sé, Teresona. L'amo les deu voler de record, ves a saber.

TERESONA Potser no els hi han *capigut* al camió...

RAMON Tant de servei que han fet aquestes màquines! Val més no capficar-s'hi gaire... Què faré jo ara sense poder renyar-vos? Us trobaré a faltar. A tu i a totes... Amb qui m'enfadaré jo, ara? Confesso que a vegades ho feia només per tocar-vos el botet! M'agradava veure-us enrabiats i maleir-me els ossos. Sempre m'ha tocat ser el dolent de la pel·lícula... No és fàcil ser encarregat, i encara menys ser-ho enmig de tanta dona. M'he sentit a dir de tot! I el que no he sentit! Oi, Teresona? I les vegades que m'he hagut de sentir que soc un masclista! I potser sí que ho he set... No sé... No és fàcil acostumar-se els uns als altres. I, *oïta*, ara, després de passar mitja vida junts, ens foten al carrer. És estrany tot plegat. És com perdre part de la família... I és normal, collons, si he passat més hores amb vosaltres que amb la meua dona! En fi, què t'explico tu, pobreta. Quin futur li espera, pobre fill!

En Ramon entra al lavabo.

TERESONA Ets tan bon home.

*En Ramon la mira amb tendresa però es recompon
immediatament.*

RAMON Va, Teresona, que sembla que no tinguem res a fer... anem per
feina!

*En Ramon marxa remugant i la Teresona segueix mirant per la
finestra.*

FI

Fotografies
Jesús Burzuri

**TEATRE AL
MUSEU DEL TER**
MÉS ENLLÀ DE LES VISITES
TEATRALITZADES